

3. IP-kerroksen muita protokollia ja mekanismeja

- **ICMP** (Internet Control Message Protocol)
- **ARP** (Address Resolution Protocol)
- **DHCP** (Dynamic Host Configuration Protocol)
- **CIDR** (Classless InterDomain Routing)
- **NAT** (Network Address Translation)
- **RIP** (Routing Information Protocol)
- **OSPF** (Open Shortest Path First)
- **BGP** (Border Gateway Protocol)

18.9.2003

1

3.1. ICMP (Internet Control Message Protocol)

- Verkkoinformaation välittämiseen isäntäkoneiden ja reitittimien välillä
 - reitittimet ilmoittavat verkon ongelmista toisilleen
 - reitittimet ilmoittavat lähetysten kohtalosta isäntäkoneille
 - "Destination network unreachable"
 - testauspakettien lähettäminen
- **Toteutettu IP-protokollan yhteyteen**

18.9.2003

2

ICMP-sanomia

- ICMP-sanomat kapseloidaan IP-paketteihin
 - TCP- ja UDP-segmenttien tavoin
 - IP-paketin protokollakentässä 'ICMP'
 - => paketti annetaan ICMP:n käsiteltäväksi
- ICMP-sanomassa
 - tyyppi + koodi kertovat sanoman
 - 8 tavua sanoman aiheuttaneesta IP-paketista
 - jotta lähettäjä tietää, mikä paketti aiheutti sanoman

18.9.2003

3

- Destination unreachable
- Time-To-Live exceeded
- Parameter problem
- Source quench
- Redirect
- Echo request, Echo reply
- Timestamp request, Timestamp reply

18.9.2003

4

Summary of ICMP Message Types

- 0 Echo Reply
- 3 Destination Unreachable
- 4 Source Quench
- 5 Redirect
- 8 Echo
- 11 Time Exceeded
- 12 Parameter Problem
- 13 Timestamp
- 14 Timestamp Reply
- 15 Information Request
- 16 Information Reply

18.9.2003

5

Type 3: Destination unreachable

Code

- 0 = net unreachable;
- 1 = host unreachable;
- 2 = protocol unreachable;
- 3 = port unreachable;
- 4 = fragmentation needed and DF set;
- 5 = source route failed.
- 6 = network unknown
- 7 = host unknown

18.9.2003

6

Type 11: Time-To-Live exceeded

Sanoma hävitettiin, koska sen elinaika ehti kulua umpeen

Code

- 0 = time to live exceeded in transit;
- 1 = fragment reassembly time exceeded.

18.9.2003

7

Type 12: Parameter problem

Virhe IP-otsakkeessa

- Sanomassa osoitin, joka kertoo virheellisen
- kohdan
 - ilmoittaa virheellisen tavun
 - esim. osoittimen arvo 1 kertoo, että vika on TOS-kentässä
- Sanoma lähetetään vain, jos IP-sanoma joudutaan virheen takia hävittämään

18.9.2003

8

Type 4: Source quench

Tällä voidaan ilmoittaa lähettäjälle, että sen tulee vähentää lähettämistään

- reititin joutuu hävittämään paketteja puskuristaan
- vastaanottaja ei ehdi käsitellä paketteja sitä vauhtia kun niitä tulee

HUOM! Käyttöä ei suositella

- TCP-ruuhkanvalvonta
- TCP-vuonvalvonta

18.9.2003

9

Type 5: Redirect

Reititin voi pyytää isäntäkonetta lähettämään sanoman toiselle reitittimelle

Code:

- 0 = Redirect datagrams for the Network.
- 1 = Redirect datagrams for the Host.
- 2 = Redirect datagrams for the Type of Service and Network.
- 3 = Redirect datagrams for the Type of Service and Host

18.9.2003

10

Echo-sanomat

Type 0: echo reply

Type 8: echo request

Echo-pyyntön sanoma tulee palauttaa echo-vastauksessa

- **ping-ohjelma** lähettää echo-pyyntön koneelle ja pyynnön vastaanottanut kone palauttaa sen

18.9.2003

11

Timestamp-sanomat

type 13: timestamp message

type 14: timestamp reply message

lähettäjä leimaa lähettäessään ja vastaanottaja saadessaan ja uudelleenlähettäessään

- The timestamp is 32 bits of milliseconds since midnight UT.

18.9.2003

12

Traceroute-ohjelma

- Lähettää kohdekoneelle ICMP-sanomia, joissa TTL on 1, 2, 3,... sekuntia
 - reititin, jolla jonkin sanoman TTL loppuu, lähettää tästä ilmoituksen, jossa on reitittimen osoite ja aikaleima
- Lähettäjä saa näin selville kiertoajan ja reitittimen eli kuljetun reitin lähettäjältä kohdekoneelle

18.9.2003

13

3.2. ARP (Address Resolution Protocol)

- muuttaa IP-osoitteen siirtoyhteyskerroksen osoitteeksi
 - lähiverkkoon liitetyt laitteet ymmärtävät vain LAN-osoitteita
 - esim. eetteriverkon 48-bittisiä osoitteita
- yleislähetys lähiverkkoon
 - "Kenellä on IP-osoite vv.xx.yy.zz?"
 - vastauksena osoitteen omistavan laitteen lähiverkko-osoite

18.9.2003

14

optimointia:

- kyselyn tulos välimuistiin
 - talletetaan muutaman minuutin ajan
- kyselijä liittää omat osoitteensa kyselyyn
- alustettaessa jokainen laite ilmoittaa osoitteensa muille
 - kysyy omaa osoitettaan
 - jos tulee vastaus, niin konfigurointivirhe

18.9.2003

15

reitittimet eivät välitä ARP-kyselyjä

- joko reititin vastaa itse ARP-kyselyihin (proxy ARP)
- tai muihin verkkoihin menevät paketit lähetetään oletuspaikkaan, joka huolehtii niiden lähettämisestä

18.9.2003

16

3.3. DHCP (Dynamic Host Configuration Protocol) (RFC 2131)

- **IP-osoitteen antaminen koneelle**
- **DHCP-palvelin**
 - antaa koneille IP-osoitteita
 - myös tilapäisiä IP-osoitteita
- **DHCP- välittäjä agentti** (reititin) **jokaisessa lähiverkossa**
 - tuntee DHCP-palvelim osoitteen
 - välittää oman verkon DHCP DISCOVER – paketit DHCP-palvelimelle

18.9.2003

17

DHCP discover message:

- yleislähetysenä
 - kohde: 255.255.255.255; lähde 0.0.0.0

DHCP offer message

- vastauksena DHCP-palvelimelta
 - voi tulla useita, jos useita palvelimia
 - IP-osoite ja sen vuokra-aika (lease)

DHCP request

- valittu osoite yleislähetysenä

DHCP ACK

- palvelimen kuittaus

18.9.2003

18

aikaisempia tapoja: RARP, BOOTP

- **RARP** (Reverse Address Resolution Protocol)
 - **muuttaa lähiverkko-osoitteen IP-osoitteeksi**
 - käynnistettäessä levytön työasema – asema kysyy IP-osoitettaan yleislähetystenä
 - “Lähiverkko-osoitteeni on xxxxx.xx. Mikä on IP-osoiteeni?”
 - RARP-palvelin vastaa kertomalla laitteen IP-osoitteen
 - ⇒ kaikille laitteille voidaan käyttää samaa aloitustiedostoa
 - **reititin ei välitä RARP-viestejä**
 - joka verkossa oltava oma RARP-palvelin

18.9.2003

19

• BOOTP-protokollaa

- käyttää UDP-viestejä, jotka reititin välittää toisiin verkkoihin
- lisäinformaatiota
 - tiedostopalvelimen IP-osoite
 - oletusreitittimen IP-osoite
 - aliverkkomaski

18.9.2003

20

3.4. CIDR (Classless Inter Domain Routing)

- **IP-osoitteiden riittävyys!**
 - C-osoitteita paljon, mutta koneosoitteita vain 256
 - B-osoitteessa koneosoitteita riittävästi, mutta B-osoitteita vain 65536!
 - 100000 verkkoa jo 1996!
 - useassa B-verkossa alle 50 konetta
- **reititustaulujen koon kasvaminen**
 - reitittimien **tunnettava kaikki verkot**
 - ⇒ laskennan monimutkaisuus,
 - ⇒ tietojenvaihto vie paljon resursseja

18.9.2003

21

CIDR-idea

- varataan C-osoitteet peräkkäisinä lohkoina
 - esim. 2000 osoitetta ⇒ varataan 8 peräkkäistä C-verkkoa (= $8 \cdot 256 = 2048$)
- jaetaan osoitteet neljään osaan, kukin osa varataan yhdelle maanosalle
- (Eurooppa, Pohjois-Amerikka, Etelä-Amerikka, Aasia+Pasifit)
 - kullekin noin 32 miljoonaa osoitetta
 - 320 miljoonaa jää vielä varastoon
- reititetään myös maanosien mukaan
 - osoitteet: 194.0.0.0 - 195.255.255.255 Eurooppaan

18.9.2003

22

Paketin reititys

- **Reititys verkko-osoitteen perusteella**
 - Kun paketti saapuu reitittimeen, sen kohdeosoitteen verkko-osoite etsitään reititustaulusta ja nähdään, minne porttiin paketti tulee lähetää

Muihin verkkoihin

Verkko-osoite, 0	portti
------------------	--------

Omaan (omiin) verkkoihin

Oma verkko, host	portti
------------------	--------

18.9.2003

23

- **kun paketti saapuu, sen kohdeosoite etsitään reititustaulusta**

- jos etäverkko ⇒ seuraavalle reitittimelle
- jos sama verkko ⇒ kohdekoneelle
- jos ei löydy reititustaulusta, ohjataan reitittimelle, joka tietää enemmän

18.9.2003

24

- Osoitteen luokka kertoi verkko-osoitteen bitit ja koneosoitteen bitit
- CIDR => verkko-osoitteen koko vaihtelee
- CIDR:n käyttö vaatii maskin, joka kertoo, mitkä bitit kuuluvat verkko-osoitteeseen ja mitkä koneosoitteeseen
- samoin aliverkko-osoitteita käytettäessä tarvitaan aliverkkomaski

Esimerkki CIDR:n käytöstä

- varataan osoitteet
 - Turun yliopisto 2048 osoitetta
 - 194.24.0.0 - 194.24.7.255 ja maski 255.255.248.0
 - Helsingin yliopisto 4096 osoitetta
 - 194.24.16.0 - 194.24.31.255 ja maski 255.255.240.0
 - Tampereen yliopisto 1024 osoitetta
 - 194.24.8.0 - 194.24.11.255 ja maski 255.255.252.0
- talletetaan reititustauluihin
 - jokaisesta osoitteen alku eli kantaosoite ja maski
- saapuva paketti esim. 194.24.17.4
 - AND-operaatio ensin Turun maskilla
 - jos tuloksena Turun kantaosoite, menossa Turkuun
 - muuten yritetään muita

Reititys aliverkko-osoitteita käytettäessä

- Reititustaulussa
 - (muu_verkko, 0)
 - (oma_verkko, muu_aliverkko, 0)
 - (oma_verkko, oma_aliverkko, kone)
- kukin reititin tietää
 - oman aliverkkonsa koneet,
 - kuinka päästä muihin aliverkkoihin/verkkoihin
- aliverkon maski
 - kertoo mitkä bitit ovat koneosoitetta, mitkä aliverkko-osoitetta

aliverkkomaski

111111111111111111111111111111111111000000000000

10	verkko-osoite	aliverkko	koneosoite
----	---------------	-----------	------------

Reitittimen reititustaulussa:

verkko1,0	ulosmeno a
.....	
verkkon,0	ulosmeno l
0, aliverkkoi, 0	ulosmeno u
.....	
0, aliverkkok, 0	ulosmeno v
0, tämä aliverkko, kone1	ulosmeno k
.....	
0, tämä aliverkko, konen	ulosmeno m

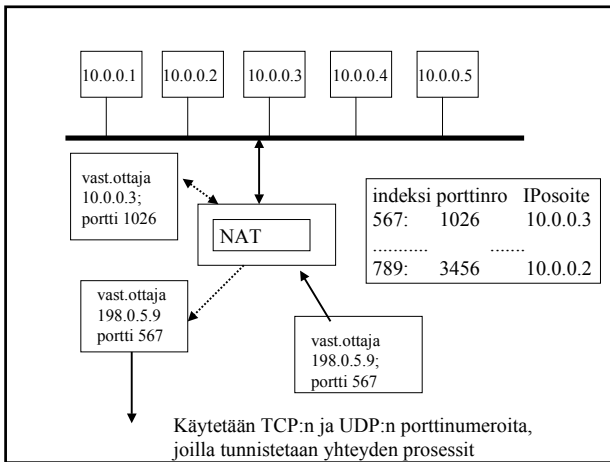
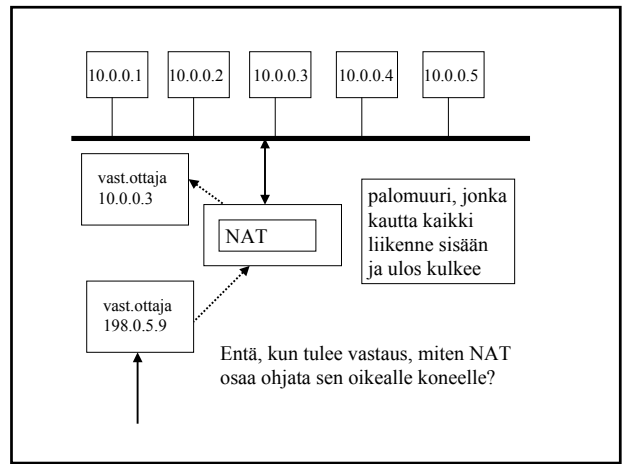
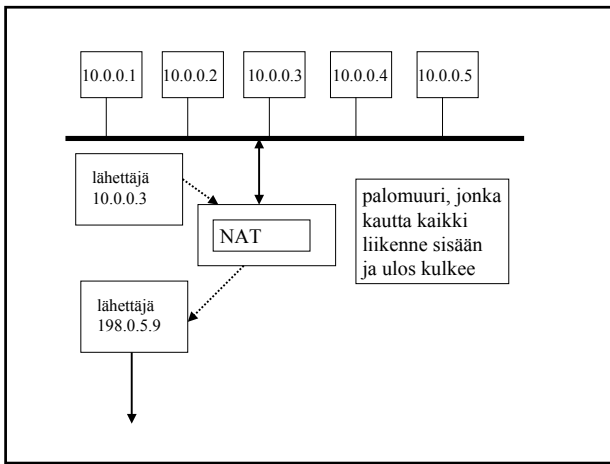
Aliverkkomaskin käyttö

- maskin avulla osoitteesta poistetaan koneosoite
 - AND-operaatio
- etsitään verkko-osoite reititustaulusta
- esim.

paketin kohdeosoite: 130.50.15.6
 maski: 11 ...1 11111100 00000000
 osoite: 00001111 00000110
 AND: 00001100 00000000
 tuloksena verkko-osoite: 130.50.12.0

3.6. NAT (Network Address Translation, RFC3022)

- yritykselle riittää muutama, jopa yksi IP-osoite, jolla kommunikoidaan ulkomaailmaan
- yrityksen sisällä koneilla on omat IP-osoitteet
 - yksikäsitteisiä vain yrityksen sisällä
 - yksityiset osoitteet:
 - 10.0.0.0 – 10.255.255.255/8 (16 777 216 kpl)
 - 172.15.0.0 – (n. 1 miljoona)
 - 192.168.0.0 - (65536 kpl)

NAT:n ongelmia

- jokaisella koneella pitäisi olla oma IP-osoite
 - tuhansilla koneilla on osoite 10.0.0.1!
- ei enää tilaton => yhtä haavoittuva kuin virtuaaliipiiri
 - Jos NAT kaatuu!
- rikkoo protokollien kerrostamista
 - nojaa ylempään protokollan ominaisuuksiin
- entä muut kuin TCP ja UDP?
- IP-osoite itse tekstissä säilyy 'vääränä'
- korkeintaan 65 536 konetta

18.9.2003 34